

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno nosilne knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10.— K
pol leta 5.— "
četr leta 250 "
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 "
" " " trikrat . . . 10 "
za nadaljna uvrčenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Dnevi slovanskega učiteljstva v Belgradu.

Češki listi poročajo o skupščini srbskega učiteljstva sledeče: Letošnji shod učiteljstva iz kraljevstva srbskega se je vršil posebno slavnostno, prvič, ker se je vršil shod prvičkrat v „Učiteljskem Domu“, ki je bil lani dogotovljen, drugič, ker so se shoda udeležili zastopniki slovanskega učiteljstva iz Avstrije.

„Učiteljski Dom“ je krasna stavba na križišču dveh glavnih belgrajskih ulic, in najlepši dokaz za srbske šolske razmere je, da so med temi, ki so prispevali za „Učiteljski Dom“, mnogoštevilno zastopani srbski trgovci in kmetje-poljedelci. Vlada sama je prispevala 50.000 dinarjev, mesto je dalo stavbišče v ceni 20.000 dinarjev. „Učiteljski Dom“ je trnadstopna stavba s tremi pročelji; v njem je penzionat za učiteljske otroke, knjižnica, zbirka narodne umetnosti, zbirka učnih pripomočkov, stalna šolska razstava, uradne sobe, dvorane za shode. Sploh bi človek zaman primerjal srbske razmere z našimi.

„Zveza slovanskega učiteljstva v Avstriji“, ki ima namen po svojih pravih stopati v zvezo tudi z učiteljskimi organizacijami drugih narodov, je z veseljem sprejela povabilo srbskih učiteljev in je poslala na njih shod sledeče zastopnike: predsednika Hajneyja (z Morave), podpredsednika Skalického (iz Češke), Stanislava Nowaka (iz Krakova), Ukrajinca Jakymovskega in člana odbora: Bogdana Skalo (Češka) in Ivana Stronskega (Ukrajina). Poleg tega je bil posebej pozvan Jožef Ulehla (z Morave), ki je kot priznan češki pedagog slavil letos svojo 60. letnico.

Občni zbor (posebna skupščina) „Učiteljskega združenja v kraljestvu Srbskem“ se je vršil dne 18. t. m., naslednje tri dni pa je bil splošen shod (obča skupščina).

Na občnem zboru so bili z navdušenjem sprejeti predlogi, ki jih je podalo predsedstvo „Zveze slovanskega učiteljstva v Avstriji“:

1. Ustanovi naj se Slovanska učiteljska posredovalnica, ki naj družu slovansko učiteljstvo pri prosvetnem in vzgojnem delu, ki naj podaja poročila o slovanskem šol-

stvu, o pedagoški literaturi in o življenju slovanskih narodov.

2. Ustanovi naj se Vestnik, ki bo glasilno te posredovalnice.

3. Da se učiteljstvo priuči slovanskim jezikom, naj se omogoči češkim učiteljem med počitnicami bivanje na Srbskem, srbskim pa na Češkem.

4. V Belgradu naj se ustanovi slovanska pedagoška knjižnica.

5. Posredovalnica naj poskrbi, da se čim prej izdajo diferencialni slovarji slovanskih jezikov.

Na občnem zboru so bili slovanski gostje in njih predlogi navdušeno sprejeti. Na to so se obravnavale sledeče teme: Splošen pregled narodne šole in dela v nji. — Učitelj in njegovo prosvetno delo med narodom. — Pripomočki k nazornemu pouku.

K prvemu referatu je govoril po referentu ravnatelj Jož. Ulehla, ki je v enournem govoru podal nekatere svoje nazore o tem, kako naj bi se srbska narodna šola osvobodila nemškega vpliva, kako naj se nasloni na nove vzore. Učiteljstvo naj zbira material za prirodopis srbskega otroka. Šola bodi kraj radosti, zato naj bodo učiteljstvu vzor pedagogi: Komensky, Rousseau, Tolstoj, Spencer. (Govor priobči Srbski Pedagoški Vestnik.)

Na zborovanju učiteljstva je bil vse tri dni prisoten naučni minister Ljuba Jovanović in referent za šolstvo dr. Dušan Rajčić. Iz govora, ki ga je imel naučni minister ob začetku zborovanja, so dobili slovanski gostje vtisk, da stoji na čelu ministrstva prosvete moč, ki ni le strokovnjak v šolstvu, ampak tudi prijatelj prosvete, šole in učiteljstva. O tem so se prepričali slovanski delegatje še bolj drugi dan, ko so bili sprejeti pri ministru v več nego enourni avdienci, pri kateri se je govorilo o najbolj različnih šolskih vprašanjih.

Banketa, ki je bil prirejen na čast slovanskih gostov, se je udeležil tudi minister in referent: v napitnici je minister izražal svoje veselje nad tem, da vlada soglasje med njim in učiteljstvom in da je pripravljen srbski šoli posvetiti vse svoje sile.

Slovanski gostje so budili v Belgradu splošno pozornost in so bili povsod prijateljsko sprejeti. Vodja jim je bil belgrajski

učitelj Jovan Popović, ki je bil letos na poučnem potovanju po Češkem.

Tako so zastopniki „Zveze slovanskega učiteljstva v Avstriji“ sklenili s srbskimi tovariši prijateljske zveze.

Positivno delo „Društva slovenskih učiteljic.“

Ljubljana, 25. avgusta 1912.

Upamo si trditi, da si je »Društvo slovenskih učiteljic« izbralo pravo pozitivno pot svojega društvenega delovanja.

Tiho, mirno in vztrajno deluje za izobrazbo svojih članic. Tu se poteguje za ustanovitev ženske meščanske šole, tam za to in ono nameščenje svoje članice; na tretji strani pa prireja tečaje, ki so za članice ne le potrebni, temveč jako koristni. Letos je priredilo to društvo dvoje tečajev hkrati: enega za izobrazbo v šivanju in drugega za izvežbanje v kuhanju.

In komaj sta bila zaključena ta dva tečaja, se je pričel za slovensko učiteljstvo splošno v Ljubljani še meščanski tečaj, ki ga je priredila Slovenska Šolska Matica.

Dne 24. t. m. je bil zaključen kuharski tečaj in štirinajst dni preje šivalni tečaj, kakor smo o zadnjem že poročali.

Za te važne počitniške kurze ima pri nas največje zaslugov tovar. Jerica Zemljanova, ki si je ogledala razne ženske (posebno češke) zavode in je po njih zgledu tudi pri nas otvorila počitniške kurze.

Naučno ministrstvo je doslej vsaj z malimi zneski podpiralo te kurze, vredni pa bili večje podpore, ako se pomisli na veliko važnost, ki jo imajo taki kurzi ne le za posamezne učiteljice, ampak za šole splošno in za splošno gospodinjstvo vzgojo. Prejalsle bo tudi naša šola po deželi zahtevala od učiteljic več kuhinjskih zmožnosti. Vnema, s katero se naše učiteljice udeležujejo učiteljskih kurzov, je najlepše izpričevalo za njih dobro voljo, da izpopolnijo vsestransko svoje znanje.

Letošnjega kuharskega kurza se je udeležilo pod vodstvom tovar. J. Zemljane 13 učiteljic, in sicer: Mira Engelman, Marica Bulc, Cilka Vilman, Antonija Vižin, Maža Mochelska, Francka Zemljan, Zlata

Milčinski, Mija Škerjanc, Minka Jerman, Antonija Terpin, Josefina Škerjanc, Ana Lapornik, Jos. Vatovec, Alojzija Baša.

V kuharskem kurzu je glavna stvar praktično kuhanje, ki ga pojasnjujejo predavanja voditeljice. Poleg tega je bilo v kurzu več predavanj splošnega značaja, ki so imela za predmet razna vprašanja, ki so važna za učiteljice.

Največ je predaval g. dr. M. Rus o higieni kuhinje, o higieni otrok, o šolski higieni, o prvi pomoči pri bolnikih in o različnih medicinskih vprašanjih. Gosp. svetnik Milčinski je predaval o mladih zločincih in o varstvu zanemarnjenih otrok. Gospod ing. Turk o hranilih, gospod Ribnikar o gospodinjstvu in gosp. dr. Lipold o pravu z ozirom na ženske. Tako je nudil kurz vsaki gojenki strokovne in splošne izobrazbe. — Ob sklepu je priredila kuharska šola zaključni obed, ki je imel namen pokazati uspehe kuharskega kurza. Obeda so se udeležili: g. dež. šol. nadz. Hubad, gospa nadz. Levčeva, gospod svetnik Senekovič, za vlado komisar dr. Vončina, gđna. Wessnerjeva, ga. Maroldova, gđna. Žerjavova, gg. predavatelj in poročevalci listov. G. grof Chorinsky se je opravičil z laskavim pismom.

Obednica zavoda »Mladike«, kjer se je vršil počitniški kurz, je bila primerno okrašena. Menu je obsegal: zelenjavna juha, parmezanski podrug, pečenka slovenskih učiteljic, slavonski štrukelj, pečeni piščanci, kislina in sladka solata, planinska torta, pečivo, sadje, sir, črna kava. — Vsa jedila so bila okusna in so dajala vsem gojenkam odlično izpričevalo. Pri obedu je predsednica »Društva slov. učiteljic« pozdravila goste in se je zahvalila predavateljem in vsem, ki so kurz podpirali. Na to se je gospodična Cilka Vilman v laskavih presrečnih besedah zahvalila gđci J. Zemljanovi, ki je kot učiteljica in tovarišica vzorno vodila kurz in s pravo ljubeznijo do stvari pripomogla, da so gojenke dosegle tako lepe uspehe. V znak hvaležnosti so gojenke izročile gđcni. Zemljanovi lep šopek. Na to je pohvalil s kratkimi besedami g. dež. nadz. Hubad uspehe kuhinjskega kurza in je želel, da bi imeli ti kurzi tudi v bodoče enake uspehe. Prvo-

LISTEK.

Ellen Keyeva — učiteljica.

Referirala na III. abit. sest. tov. Ana Crnagojeva.

Ni moj namen, podati životopisa velike švedske pisateljice in prvoboriteljice za žensko stvar, katere ime se je zaneslo širom sveta. Ne, samo eno izmed njenih del vam hočem podati v kratkih potezah, delo, ki govori o šoli, kakršna ne bi smela biti, in govori o sanjah, ki jih je ustvarila njena velika duša o šoli.

Kakor je Rousseaujev Emile velik in opravičen protest izrazite individualnosti proti vsem ozkim sponam vzgoje in vzgojiteljev, kakor žari iz tega dela tako živ, goreč srd proti vsem formam, frazam, komedijantstvu in malenkostnosti vzgoje, istotako se širi iz vseh vrst spisa Ellen Keyeve »Šola bodočnosti« po vsem svetu klic po svobodi, svobodi vzgoje v šoli.

Spominjam se na stavek, ki sem ga čitala nekoč: Človek je produkt časa, čas sodi človeka. — To je res. Toda so tudi ljudje, ki rode čas, t. j. dvignejo se s samostojno silo nad mehanski vpliv okolice, premotrijo z jasnim pogledom razmere in v njih delujoče sile ter izkušajo s krepko

voljo premagati sočasni tok ter mu dati novo smer.

To so duševni velikani, ki vladajo svoj čas in z njim tudi še stoletja pozneje. Kolikor poznavamo teh velikani in njih življenje, povsod moremo opaziti, da so bili vzgojeni drugod, ne v šoli ali vsaj ne v šolah današnjega pomena. Največkrat je bil slučaj, izkušnja, trpljenje v mladosti, izmaknjene knjige, samovoljna izbira snovi, ki je vplivala nanje tako mogočno, da se niso izgubili med maso, temveč ostali na površju in imeli moč pregledati vso sodobnost.

In vzgajati take ljudi, ki so zmožni, da vodijo svoj čas, to je, kar zahteva Ellen Keyeva od šole. Noče šol, ki nam vzgajajo mase, vzgajališč se ji hoče, ki bi nam dala človeka, ki ve, da je sreča življenja odvisna le od njegove sile in ve tudi, da morajo to silo voditi le one ideje, ki so zmožne osrečiti ljudstvo ter ustanoviti mir in zadovoljnost na zemlji.

Poglejmo si malo, kako si ona predstavlja šolo prihodnosti!

Najprej, in sicer z vso odločnostjo, se obrača proti prvim šolam, proti otroškim vrtcem.

Res je sicer, da je za one matere, ki so zaposlene izven doma, otroški vrtec prava sreča. Toda s tem, da se poučujejo tu triletni otroci po gotovih načrtih, da

se morajo ukvarjati s tisoč nepotrebnimi, majhnimi in neumnimi deli, s tem se umori otrokova živahnost, se zataji njegova življenjska moč, z eno besedo: razvoj njegove individualnosti silno trpi na tem. Popolnoma nemogoče je, da bi spoznali otroke — posebno pa majhne otroke — v otroškem vrtcu ki znajo komaj govoriti, dodobra tako, kakor bi jih lahko poznala njihova mati. In kot edino nadomestilo otroških vrtec bi pustila Ellen Keyeva veljati predlogu ameriške pisateljice, da bi namreč vsaka za to zmožna mati vzela v svoje varstvo nekaj tujih otrok in jih vzgajala zaeno s svojimi. Toda o kateri materi se more z gotovostjo reči, da je za to zmožna? Saj je ravno duševno nespornost med starši in otroki tako mnogokrat krivo najhujših domačih preprirov.

Keyeva imenuje otroški vrtec tvornico, katere produkt so otroci, ki jih gre 20 na tucat. In iz te tvornice jih pošljejo potem v drugo, tej enako, v ljudsko šolo. Šolski red, metoda, sistem, disciplina, to je, kar navadno tako jako poudarjajo o šoli in njenih dobrih straneh. In če imamo tako dobro razvito šolo, tako fine metode in disciplino, odkod pride, da je vendar resničen Dumasjev izrek: Imamo toliko pametnih otrok in tako malo pametnih ljudi?

Vsi otroci, tako silno različni, vsi pridejo v en razred in vsi imajo enako matematično natanko razdeljen čas. Eno uro zgodovine, eno uro krščanskega nauka, ravno toliko prirodoslovja, potem zopet vsi enako eno uro risanja ali ročnega dela. In drugi dan ravno tako in tretji dan istotako in to gre dan za dnev, mesec za mesecem, leto za letom. Se tisto malo, kolikor ostane otroku prostega časa, mora porabiti za učenje lekcij in za domače naloge.

Ali je čudno, da se možgani utrudijo, da duše otope in učenec obupa, da bi mogel še kdaj svobodno zadihati in se po svoji volji poglobiti v predmet, ki ga mika in vleče, obupa in postane površen, delo vrši potem samo še popolnoma mehanično.

Otrok postane samo stroj, ki se pokori splošnemu javnemu mnenju, ki vlada v šoli, kateremu si ne upa nihče izmed otrok ugovarjati in ki ima na mehko dušo otrokovo nepopisen vpliv. Tisoč malenkostnih pravil drži šolski red in disciplino, kako bi se pod temi mogel otrok svobodno razviti?

In tako je mogoče, da veljajo ravno tisti mirni, tihi, brezosebni otroci za zgled vsem drugim, ker store popolnoma vse, kar se zahteva od njih. Bolj če so do vzetni za dresure in čim manj neprilik ima

mestnik, svetnik g. Senekovič, je nato priporočil gojenkam, da bude povsod zanimanje za »Mladiko« in da ji pridobimo mnogo prijateljev. Nazadnje se je zahvalila gdčna, voditeljica Jerica Zemljanova vsem za njih naklonjenost, svojim gojenkam pa za marljivost in pozornost, s katero so prisostvovaly pouku. S tem je bil obed zaključen, in gostje so se razhajali z željo, da bi bilo vsake počitnice omogočeno našim učiteljicam izpolniti svojo izobrazbo v gospodinjškem kurzu »Društva slovenskih učiteljic«.

Ljudska izobrazba izven šole.

Predaval na III. sestanku jugoslovenskih naprednih učiteljskih abiturientov in abiturientk dne 16. maledga srpana 1912 v Ljubljani Drago Gonsi.

Veselo življenje!

Ne poznamo časa, v katerem bi lahko ljudje trdili s tako smelostjo te besede kakor mi. Življenje jim je navadno nudilo premalo veselja. V srednjem veku, v 15., 16. in 17. stoletju lahko to večkrat opazujemo. Za reformacije, kakor tudi za kmetijskih uporov. V prvi dobi so nastopili znani skakači. Ti, kakor uporniki, so bile družbe takih, ki so hrepenili po veselju in burnem življenju; prejšnje jim je bilo enolično. Hoteli so se približati vsakdanjemu življenju, ki so ga uživali le višji stanovi in duhovščina.

Užitek in odpoved! To sta dve točki, med katerima se je pomikala velika množica človeštva in se v svoji zmoti podajala na vse strani: od užitka k odpovedi in nasprotno. Toda najvažnejšo tretjo točko — spoznavo — je poznala le mala četa višjih. Brezdomno trdim, da je ta točka najvažnejša. V tej se zvišuje naša doba nad vsemi prejšnjimi; in sicer v tem, da so vsakemu, tudi siromaku in najnižjemu odprta vrata do srečne bodočnosti, ki se skriva v hrepenenju po resnici. Vsakemu je možno doseči nerazrušno veselje, ki nam ga dajeta veda in znanstvo, bodisi da nam pojasnujeta prirodne uganke ali pripovedujeta o preteklosti človeštva ali naš pa celo vodita v skrivnostne globočine človeške duše.

Tekom zadnjih 10 let lahko zasledimo gibanje, ki ga mnogi ne razumejo in razne verske, socialne ali političke družbe sovražijo. Mnogo mož in tudi žen, ki so si tekem časa prisvojili mnogo znanstva, se je napotilo med narod in ga poučuje. Ti ne skrivajo svojega znanstva pred drugimi, kakor so delali sveceniki in vrazarji starih narodov. Ni jim bilo dosti, narodu v obliki suhoparne znanstvene knjige podati svoje znanje. Delite po bratovsko z nami, kličete narodu! Kaj nam služi kot hrana, tudi za vas ne bo trup. Kaj nam življenje olajšuje, ga tudi vam ne bo otežilo! Prejmite od nas, kaj je nam prijetno: pouk, zabavo, vedo in znanstvo; za življenje in za vaš poklic, za delo in za urice počitka; za vas in za iste, ki jih ljubite; za družbo, v kateri živite in delujete; za domovino, ki ji služite in za narod, katerega »zelena vejica« bodete!

Znanje nas dela svobodne člane človeške družbe!

Spoznavanje nas dela srečne!

Razvite torej svojega duha čez vsa znanstva in človeške zadeve in skrbite, da postanete zreli za vedo in znanstvo!

Kdaj pa boste zreli? — Če spoznate za važno in postransko kot postransko.

Ne veste, kaka sreča vam sije. Lastnosti, ki sedaj v vas spiyo, se bodo zdravile in okrepile. Postanete harmonični ljudje. Čutili se boste okrepane, da boste koristili sebi in drugim, posameznim in družbi! Sami boste ustvarjali nove moči, ki bodo plavale v morje človeškega

šola z njimi, tem bolje je zanjo — a nikdar za otroka. Lahko trdimo, da ravno trmasto individualni, originalni otroci so oni, iz katerih se da napraviti kaj velikega. In ravno to, da dosedanje šole niso razdeljene na razrede po inteligentnosti, to je njihova največja napaka. Medtem, ko se eni učenci mučijo, da dohajajo, so drugi s stvarino že davno gotovi, in se potem v brezdelju dolgočasijo.

Koliko govore dandanes o individualnem razvoju otroka, o njegovem samostojnem delu, in kaj je v resnici! Kadar pride na to, da bi se imele te visoke ideje uporabiti takrat, ima vsa otrokova okolica tisoč ugovorov, in slednjič mora otrok vendar delati tako, kakor mu kažejo njegovi vzgojitelji. Če pa se predrzne, da misli svoje misli, tedaj ga imenujemo trmoglavca, svojevoljneža, neubogljivca.

Naloga šoli, oziroma vsej vzgoji bi morala biti edina, da postavi otroka pred njegovo lastno vest in mu reče: Vidiš, tako ti pravi vest, delaj tako in ne drugače. Vzgojiti pa bi morali otroka tako, da bi se z n a l ravnati po svoji vesti, saj mu to dostikrat ni niti mogoče. (Konec.)

uma. — Ni vam treba znati za vedo in znanstvo, temveč za svoje življenje; za svoje življenje si zbirajte spoznanje!

Izgubljeno bi bilo življenje, naše in vaše, življenje učiteljskih in poslušajočih, če bi ne bil naš največji smoter: vzdigniti kolikor mogoče največje množico človeštva na stopnjo današnje kulture!

Vsakemu posameznemu podajmo to, kaj mu je primerno, česar si želi; mogoče tudi to, zakaj vemo, da tiči v njem nevedoma. Z veseljem mu dajmo svoje znanje; vidi naj, da mu to storimo z veseljem in gotovo bo tudi njemu pripravilo mnogo veselja.

Tako bo nastala nova pedagogika, socialna pedagogika, ki svoja krila razprostre čez vso zemljo in vse stanove.

Vprašamo se, kdo naj bi pač v prvi vrsti prevzel to nalogo. Brezdomno razna družstva. Imamo cela družstva, ki nosijo po krivici ali pomotoma — ne vem — taka imena. Imenujem naša izobraževalna družstva s prilastkom »katoliška«. Že skoraj v vsaki vasi imamo tako ali slično društvo. Ta društva bi naj bila nekaki posredovalci med kulturo in narodom. Njihov najvišji smoter bi naj bil: vse svoje delovanje tako urediti, da bi koristila vsemu narodu in se tako povzdignil ljudski blagor. Ali pa je tako? Ne! — Ali je namen teh društev ta? Že zopet ne! Ali delujejo za narodov blagor? Še tretjič ne! In zakaj ne? Ker jih vodijo ljudje, ki sovražijo vsakega, ki se jim ne priljuje in ne hlini. Zato sovražijo ti vse te ter hujskajo in ščuvajo proti njim, ker se nočejo in ne znajo priljubovati. — Kaj se godi na njihovih zborovanjih? Ljudstvo se ščuva proti učiteljstvu, češ, to so breznačajneži, nasprotniki cerkve itd.

Zal, da imamo take ljudi! Bog jim gotovo ni odločil za njihov vsakdanji kruh te strokovne hujskarije. Zbrali so si jo sami in se v njej vedno boljbolj vadijo. Toda ne ustrašimo se jih! Njihovo pogubno delovanje naj nas bodri še k vztrajnejšemu delu. Saj je naša glavna naloga: vzgojevati narod in ga poučevati, pridobiti narodni družbi in domovini zveste privrženke.

Kdo naj bo naš učenec?

Ves narod.

Ne posamezno, gospodarsko ali socialno sestavljena družba. Ne delavec, ne kmet, ne rokodelec in ne meščan. Delavec ni delodajalec, kmet ni meščan, trgovec ni rokodelec. Vsi se naj snidejo, da skupno delajo in se učijo. Tako bo imel tudi učitelj in učenci največ koristi.

Stojimo na čelu velikega in narodnega dela. Dela, ki mogoče nima konca, ker bomo ljudstvo šele tedaj spoznali, ko bodo iz globočin prihajale gručice in drvele K luči. To pot k luči olajšati, to bode naša skrb in naloga. Vidimo in hodimo po tej poti, ki nas vodi do smotra, da učence usposobimo za sodelovalce. Poznamo tudi nevarnosti, ki na potu prežijo. Delajmo torej z največjo vnemo in silo, da se jim izognemo ali jih obvladamo. Parola našega delovanja se ne sme glasiti »ceno in slabo«. Kako se ognemo nevarnosti, to je stvarno vprašanje, vprašanje metodike, vprašanje tistih, ki učijo. Kaj naj učimo? Kako naj učimo? Kdo naj bo učitelj in voditelj? (Dalje.)

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica učiteljskega konvikta v Ljubljani.
registrov na sodnega z omejenim jamstvom.

Promet do konca julija K 110.066 29.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2, 2.—1/2, 3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor prilozhi 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Razpust strok. organizacij francoskega učiteljstva.

Dne 23. avgusta, ko se je vrnil Poincaré iz Rusije, je francoski ministrski svet sklenil na predlog naučnega ministra Sinistkana, da se morajo do 10. sept. vse dose danje učiteljske strokovne organizacije razpustiti.

24. avg. je izšla sledeča okrožnica: Vlada more pripustiti samo učitelje, ki vzgajajo otroke v duhu pravnosti, resnosti in varnosti države. Sindikati učiteljski so na shodu v Chambery manifestirali proti tem čudovim; škandal tega shoda se ne sme ponoviti. Ti sindikati so nepostavni, ker so postali središče politične agitacije, in ognjišča narodnega prevrata, česar vlada ne more trpeti.

Zakaj je prišel ta odlok vlade. Francoski učitelji imajo staro močno in bogato organizacijo t. zv. Les Amicales. Ta organizacija pa je zastarela in je postala le nekako podporno društvo, ki se za stanje učiteljskega ne briga.

Zato so mlajši učitelji ustanovili l. 1905. svojo strokovno organizacijo, po zgledu de-

lavskih organizacij. L. 1906. je iz tega nastala narodna zveza, l. 1907. pa se je v Nantesu sklenilo, da pristopi učiteljska organizacija k »Strokovnemu delavskemu združenju« (Confederation générale du travail) v Parizu. L. 1910 se je to uresničilo. Letos pa je na shodu v Chambery 50 strok učiteljstva z več nego 6000 člani manifestiralo za skupnost z delavskimi organizacijami.

Vlada je nastopila proti učiteljskemu sindikatu, ker se je v sindikatih širil protimilitaristični duh. Učiteljstvo ni šlo zaradi tega v organizacijo, niti zaradi tega, da bi vzgajalo »protidomovinsko«, ampak zato, da si pomore v svojem stanu, ker je vlada zanj doslej malo storila. Dogodek je zanimiv, ker kaže boj učiteljstva v franc. republiki za svoj stan.

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za Šentlenerški okraj je zborovalo l. avgusta pri Sv. Lenartu v Slov. gor. Navzoče je bilo veliko število udov in imeli smo čast pozdraviti tudi goste gospico Serbec, gosp. dr. Šumenjaka in phil. Kovačiča. Predsednik tov. Maurič prečita dopis članov od Sv. Barbare, v katerem naznanjajo izstop iz društva zaradi dopisa v »Učit. Tov.«. Ker pa je bil tajnik napačno informiran, prosi navzočega člana od Sv. Barbare tov. Krajncu naj mu razžaljeni odpuste in odstopijo od svojega sklepa, kar so tudi storili.

Tov. Klemenčič je podal navzočim izboren referat o nemškem pouku v ljudskih šolah. Teze so sledeče: 1. Kjer potrebe niso dane za pouk v nemščini, naj ta odpade ali pa se poučuje kot prosti predmet. — 2. V ostalih krajih naj se uvede kot obvezni predmet. — 3. Naj se mu odkáže toliko ur, da bo se smoter tudi mogel doseči, in sicer na nižji stopnji tri do štiri ure, na višji štiri do pet ur. — 4. Ure se naj vzamejo od takšnih predmetov, da tem izguba ne bo preveč na kvar. — 5. Smoter bodi: Učenci se naj usposobijo razumevati in zasilno govoriti nemški jezik o predmetih iz vsakdanjega življenja, znati gladko čitati in poznati glavne točke nemškega pravopisa. — 6. Za Spodnje Štajersko naj se izdajo posebni učni načrti. — 7. Pouk se naj prične pred tretjim šolskim letom. — 8. Učitelj se naj poslužuje anal.-nazorne metode, ki jo naj na srednji in višji stopnji menjava z anal.-berlino metodo. — 9. Naj se obrzži Schr.-Bez. Nem. vadnica, ki pa se naj v novi izdaji temeljito pregledajo in v mnogem oziru olajšajo. Četrty del I. vadnice pa naj popolnoma odpade.

Temu predavanju so potem sledili še razni predlogi, kakor tudi naj se oglase predavatelji za prihodnje zborovanje. Oglasila sta se tov. Krajnc in gosp. dr. Šumenjak. Nato zaključijo predsednik zborovanje in prosi, naj se tudi drugih zborovani člani tako številno udeležijo.

Učiteljsko društvo za ormoški okraj priredi dne 4. in 5. septembra t. l. izlet na Ivančico na Hrvatskem. Odhod iz Ormoža dne 4. septembra popoldne ob 4. uri z brzovlakom čez Čakovec in Varaždin. Prenočevanje v Ivančih. Dne 5. septembra zaran izlet na goro. Popoldne ob 5. uri povratek v Ormož — istotako z vlakom. Stroški za osebo bodo znašali približno 10 K.

Dobro došli so nam tudi tovariši in tovarišice iz drugih krajev. Ti se naj saj do 2. septembra javijo pri podpisnem, da moremo približno število izletnikov v Ivance naznaniti.

Ako bo 4. septembra slabo vreme, se izlet vrši 7. in 8. septembra.

Jos. Rajšp, Ormož-okolica.

Politiški pregled.

* Češki listi proti dopustu učiteljstva o priliki evharističnega kongresa. »Češke slovo« priobčuje sledeči odlok, naslovljen na okrajne šolske svete na Češkem, datiran z dnem 22. t. m.: V zadevi dopusta učiteljstvu o priliki evharističnega kongresa na Dunaju: Zaradi dovoljenja ministrstva za uk in bogocastje je dati javnim učiteljskim močem, ki se hočejo udeležiti evharističnega kongresa na Dunaju, primeren dopust. Če je potrebno, se lahko prične šolski pouk namesto 15. septembra šele 18. septembra po končanem evharističnem kongresu. — »Češke slovo« pripominja k temu odloku: Izražamo svoje največje ogorčenje proti takemu postopanju šolskih oblasti ter pričakujemo, da se naše napredno učiteljstvo ne bo posluževalo tega dopusta.

* Odlifkovanje. Deželnemu šolskemu nadzorniku v Zagrebu, Antonu Cuvaju, bratu hrvaškega kralja, komisarja, je podeljeno plemstvo s pridevkom »od Carevdara«.

* Novi topovi. Na Dunajskem kame-nem polju so se vršili poizkusi z novimi

30,5 cm kalibrskimi poljskimi havbicami. Projektili tehtajo 350 kg vsak, visoki so čez en meter ter vsebujejo 40 kg ekrazita. S temi topovi so streljali na daljavo 7000 metrov, kroglja je dosegla višino 4000 metrov. Učinek strela je grozen. Kot tarča je služila dva in pol metra debela železobetonska plošča, ki jo je projektel raznesel na drobne kosce. Vojna uprava je z uspehi teh topov popolnoma zadovoljna ter hoče baje naročiti več baterij teh havbic. Strašno!

* Troški pogreba umrlega japonskega cesarja. Državni zbor je dovolil en in pol milijona jenov (okolo 7 in pol milijona kron) za pogrebne slavnosti umrlega cesarja. Vsi stroški pogrebnih slavnosti znašajo dva milijona jenov (10 milijonov kron), a en del pokrije cesarska rodovina.

Srednješolski vestnik.

** Poostreni predpisi za hrvaške srednje šole. Naučni oddelek hrvaške deželne vlade je izdal poostren disciplinarni red za srednje šole. Ravnatelj šol morajo strogo paziti, da sprejemajo v zavode le take dijake, za katere imajo sigurno jamstvo, da bodo v šoli napredovali. Nadalje se ima strogo paziti na to, da bodo koncem prvega polletja na vsak način izključeni iz prvega razreda oni učenci, za katere se je dokazalo, da so nesposobni za napredek. K maturi se smejo spustiti samo popolnoma sposobni. Predpisi glede poseta gledališč in enakih zavodov se morajo odslej izvajati. Istotako tudi naredba, ki prepoveduje srednješolcem sodelovanje pri športnih klubih. Posečanje čitalnic je strogo prepovedano. Učno osebje mora tudi paziti, kake knjige bero dijaki, ki jim je tudi najstrožje prepovedano, da so narožniki političkih listov. Dijaki, ki so napram profesorjem osorni, se morajo takoj izključiti.

** V boj za slovensko srednje šolstvo v Trstu. Važnost slovenske srednje šole v Trstu je neizmerna, in za to zahtevno se morajo zavzeti vsi tržaški Slovenci brez razlike političkega mišljenja. Pomislimo samo, kako vrednost bi zadobila slovenska naša ljudska šola, ki mora konkurirati proti korupciji italijanskega magistrata, a ne daja svojim obiskovalcem pravice do obiskovanja srednje šole, ker slovenske šole te vrste — ni v Trstu! Vzroka propadanju slovenskih ljudskih šol v nekaterih krajih spodnje okolice je iskati samo v tej okolnosti. Človek nima poguma, da bi Slovencem, ki hočejo pošiljati svoje otroke na srednjo šolo, priporočali obisk slovenske ljudske šole, ker je združen z izgubo enega ali dveh let. Zatorej vsi v boj za to našo opravičeno zahtevno zahtevno, da pravica mora zmagati! Tudi državnozbornska slovenska delegacija na Dunaju naj se zavzame za to našo zahtevno vseslovenskega pomena!

Učiteljski konvikt.

a) Darovi. Zbrana družba v gostoljubni Gnusovi hiši v Dolu pri Hrastniku 7 K; tov. Engelbert G a n g l 10 K namesto venca na grob svoji sestrični Mariji Pečetovi; tov. Ivan Benedičič 1 K. Hvala!

b) Letnina. H. Bračič, S. Gajšek, Fr. Zechner, J. Preželj in L. Kokoč, vsi iz Dobove pri Brežicah. Ivan Benedičič in sopruga iz Skočjana na Dolenjskem. Mirko Govekar iz D. M. v Polju. Klodilda K u n a s z iz Suhorja pri Košani. Hvala!

c) Novi mladinski spisi. Šolskim vodstvom in krajnim šolskim svetom naznanjamo, da izda Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta zopet pet novih mladinskih spisov, in sicer: 1. zvezek Josip Ribičičevih spisov; 2. in 3. zvezek Andrej Rapetovih spisov; 3. zvezek Engelbert G a n g l o v i h spisov in 4. zvezek spisov Mišjakovega Julčka. V kratkem pričnemo tudi z izdajanjem spisov našega znanega mladinskega pisatelja Ivo T r o š t a. Vsi navedeni pisatelji so odstopili svoje spise Učiteljskemu konviktu brezplačno. Hvala!

Kranjske vesti.

—r— 3. gospodinjski tečaj »Društva slov. učiteljic« v Ljubljani. V tem tečaju smo prejeli še naslednje poročilo: V soboto 24. t. m. se je končal tretji, letos šesttedenski gospodinjski tečaj, ki ga je svojim članicam priredilo »Društvo slov. učiteljic«. Ti tečajji imajo dalekošišni pomen, izobraziti učiteljice teoretično in praktično v dobre gospodinje, da bodo v slučaju potrebe pripravljene podajati pouk v gospodinjstvu. Poleg »društva slov. učiteljic« so uvideli tudi drugi važnejši faktorji pomen gospodinjških tečajev za učiteljice in po priporočilu vlade je vis. ministrstvo naklonilo tej prireditvi znaten prisrpevek, ki bo kril troške za prostore in učne moči. Tečaj se je vršil v kras-